

L-Eżamijiet Annwali għall-Iskejjel Medji 2025

IS-SEBA' SENA	IL-MALTI (Il-Fehim mis-Smigh)	IL-ĦIN: 15-il minuta

Il-Karta tal-Għalliema

(din il-karta m'għandha qatt tingħata lill-istudenti)

**Gwida għat-Tmexxija tal-Eżami tal-Fehim mis-Smigh
f'każ li jintuża dan l-iskritt**

1. L-għalliema tal-Malti li se jmexxu l-eżami tas-smigh jgħidu lill-istudenti: **"Il-ħin għall-eżami tal-kitba għadda. Ser ngħaddu issa għall-eżami tal-fehim mis-smigh. Jekk jogħġbokom sibu paġna 12 tal-karta tal-eżami."**
2. Meta l-għalliema jaraw li l-istudenti kollha sabu l-paġna mitluba, jgħidulhom: **"Għandkom ftit ħin biex taraw l-eżerċizzji kollha li tridu taħdmu."**
3. Wara 3 minuti l-għalliema jgħidu lill-istudenti: **"Issa se tisimghu s-silta kollha għall-ewwel darba. Waqt li qed tisimghuha tistgħu twieġbu l-mistoqsijiet u tiegħu xi noti li jistgħu jgħinukom. Is-silta ser terġghu tisimghuha darb'ohra aktar tard."** L-għalliema jaqraw is-silta kollha b'ritmu meqjus.
4. Wara li tinqara s-silta, l-għalliema jgħidu lill-istudenti: **"Issa għandkom ftit ħin biex taħdmu l-eżerċizzji fuq is-silta li smajtu."**
5. Wara 3 minuti l-għalliema jgħidu lill-istudenti: **"Issa se tisimghu s-silta għat-tieni u l-aħħar darba. Waqt li qed tisimghuha tistgħu tkomplu twieġbu l-mistoqsijiet."** L-għalliema jaqraw is-silta kollha b'ritmu meqjus.
6. Kif l-għalliema jtemmu l-qari tas-silta kollha jagħtu 3 minuti lill-istudenti biex jaħdmu t-taħriġ u kif jgħaddi l-ħin jgħidu: **"Issa baqgħalkom ftit ħin biex tlestu u tirvedu l-eżerċizzji kollha tal-eżami tal-fehim mis-smigh. Grazzi."**

Is-Silta għall-Fehim mis-Smigh: Il-Belliegħa

Wara li fasslu l-pjanta u qiegħdu l-ewwel ġebba tagħha fl-1576, il-Belt Valletta bdiet tinbena bil-ħeffa, u l-bini fiha żdied u nfirex. F'kemm ili ngħidlek, il-belt il-ġdida mtliet bil-palazzi, bereġ, imħażen, djar u ħwienet, u ma kien jonqosha xejn ... Imma le. Stenna minuta. Kien jonqosha xi haġa: kien jonqosha l-ilma. F'din il-belt il-ġdida, ma kienx hemm għejun tal-ilma, la ilma ġieri u lanqas ilma tal-pjan. B'xorti tajba dak iż-żmien kien hemm il-liġi li biex tibni dar jew palazz ridt thaffer bir, ġiebjja jew ġibjun. Fihom kien jingabar l-ilma tax-xita li jinżel fuq il-bjut tad-djar għal ġol-bir jew ġiebjja li jkunu tħaffru fid-djar.

Dari, mhux fil-Belt Valletta biss, imma f'kull raħal u belt, il-bir kien parti mid-dar. Mhux biss fid-djar, iżda wkoll fl-irziezet u fir-raba', il-bjar kienu ma' kullimkien, u kienu postijiet importanti ħafna għax minnhom kienet tiddependi l-ħajja.

F'dak iż-żmien f'kull dar kien ikun hemm ħafna tfal żgħar kurjużi li jridu jittawlu fil-bir kull darba li xi ħadd imur itella' l-ilma. Biex tbeżżagħhom mill-bir, l-omm kienet twissihom li fil-bir hemm il-belliegħa, li kienet tiġbidhom u tiblagħhom jekk jixirfu rashom mix-xifer tal-ħerża tal-bir. Dari, fil-bir in-nies kienu spiss jitfgħu xi sallura jew tnejn minn dawk li jieklu d-dud u fl-istess ħin isaffu l-ilma. Jekk ifettillek tħares 'l isfel lejn l-ilma tal-bir, mhux ħaġa kbira biex tara l-ilma jiċċaqtaq. Dik kienet prova ċara li ġol-bir hemm il-belliegħa.

Il-belliegħa kienet mhux biss fil-bjar, imma wkoll f'xi għar ikrah u mudlam mimli bl-ilma tax-xita: ngħidu aħna bħalm'hemm fit-tarf tar-Rabat Għawdex, ħdejn il-kunvent tal-Patrijiet tal-Kapuċċini. Faċċata tal-kunvent hemm għar, u l-post hu magħruf bħala l-Belliegħa. Hemm legġenda li tgħid li darba, seba' xebbiet daħlu fl-Għar tal-Belliegħa. Daħlet l-ewwel waħda u ma reġgħetx ħarġet. Oħtha daħlet tfittixha u ma ħarġitx lanqas. U baqgħu deħlin waħda wara l-oħra; waħda tfittex lill-oħra. L-ebda waħda minnhom ma reġgħet ħarġet – kollha nbelgħu mill-belliegħa. Għalhekk dan l-għar baqa' msemmi bħala l-Għar tal-Belliegħa.

(Silta addattata minn *Karattri tal-Fantasija Maltin* ta' Ġużi Gatt)

TMIEM IL-KARTA